

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πέμπτος

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ τὸν ἰανουάριον ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Δευτερεύουσας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

28 Μαΐου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΗΤΗΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΗΛΑΡΑ

Ιωάννης Βηλαράς

[Ὁ Ἰωάννης Βηλαράς ἐγεννήθη ἐν Ἰωαννίνοις τῷ 1771. Ἐπούσασε τὴν ἰατρικὴν εἰς Παταβίον τῆς Ἰταλίας, ἦν καὶ ἐξήσκησε προσληθθεὶς εἰς τὴν ὀπηρεσίαν τοῦ Βελῆ Πασσᾶ, υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ, τὸν ὁποῖον ἠναγκάσθη νὰ παρακολουθῆ εἰς ἀπάσας τὰς ἐκστρατείας του. Ἀκολουθῶνς παρατηρηθεὶς διήγαγεν ἥσυχον καὶ εὐδαίμονα βίον ἐν τῇ πατρίδι του, ἐπαγγελλόμενος τὸν ἰατρὸν καὶ καταγινόμενος εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν Μουσικῶν. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ὑποστὰς τρομερὰν καταστροφὴν τῆς ἐαυτοῦ περιουσίας, συναπέφυκον ὑπὸ τῆς Πύλης καταδιωγμῶν κατὰ τοῦ σατράπου Ἀλῆ Πασσᾶ, ἐτελεύτησεν ἐν πενίᾳ, ἐν Ζαγορίῳ, ἐν ἔτει 1823.]

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἐπομένης ἀφελοῦς καὶ διδακτικῆς ἐπιστολῆς του ἐκτονοποιήθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κ. Στ. Κρίνου.

Σ. τ. Δ.

Μία ἐπιστολὴ τοῦ

ΒΗΛΑΡΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΤΟΥ

Ἰγνέ μου!

Ἡ ἀνησυχία μου πολλὰς φορὰς καταντάει σὲ παραδαρμὸν ἐξαιτίας σου· ὄχι ἀπὸ κανένα σου σφάλμα, ἀλλ' ἀπὸ τὴν αἴσθησιν τῆς πατρικῆς φιλοστοργίας, ὅπου νιώθω τὸ κεντρί της νὰ με πληγόνῃ παραβηθῆ στὴν καρδιά γιὰ τὴν ἀπουσία σου· ἡ ἀποκατάστασις στὸ δρόμον τῆς εὐτυχίας σου καταδαμάζει στὴν καρδιά μου τὸν πόνον τοῦ χωρισμοῦ σου, καὶ ὁ νοῦς μου λαρόνει, ὅποτε ἡ φαντασία μου σὲ παρασταίνει εὐτυχῇ στὴν ἐκλογὴ τῆς ἐπιχειρήσεώς σου· ἀλλ' ἡ ἀβεβαιότητά ἀκόμα τοῦ ἔργου μὲ κρατᾷ σὲ ἀδιάκοπον κυματισμὸν τῆς ἀπόφασίς μου. Τὸ μοναχὸν, ὅπου μὲ ἀναπαύει, εἶναι ἡ καλὴ σου γνώμη καὶ τὰ σωστὰ μέτρα, ὅπου μοῦ γράφεις, πῶς ἀγωνίζεσαι νὰ παίρῃς σὲ κάθε σου κίνημα. Ἐξακολούθη πάντα τὸν ἴδιον τρόπον, γιὰ νὰ ζῶ κἄν, στερεμένος ἀπὸ τὴν παρουσία σου, μὲ κάπνιον θάρρους.

Τὰ γράμματά σου ἀπὸ Ζάκυνθο ἄρχισαν νὰ μοῦ ἔρθουν· σ' αὐτὰ σοῦ ἀποκρίθηκα εὐθύς, καὶ τὰ ἐσύστησα τοῦ ἴδιου μέσου ὅπου μοῦ ἐπαράγγελλες· ἐπιθύμαγα νὰ τὰ λάβῃς ὀγλήγορα. Τὴν ὥραν ὅπου τὰ ἐβούλλωσα, καὶ ἐτοιμάζομεν νὰ τὰ δώσω, μοῦ ἐγχείρισαν ἕνα γράμμα τοῦ κυρ Ψαλίδου, ὅπου μοῦ φανέρονε, πῶς τοῦ ἐγίφειες μετρητά. Τοῦ ἔγραψα νὰ σοῦ ἐμπᾶσῃ ἀ-

μέσῳ καὶ νὰ μὲ διορίσῃ νὰ τὰ μετρήσω ἐδῶ. Ἐπειράχθηκα, νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθεια, ἀπὸ τὴν λέξι δανεικά! Ὅσο ζῶ, ὑγιέ μου, καὶ εἶναι χρεῖα νὰ συντρέξω ἀκόμα σὲ ἀναγκαιότατα ἔξοδά σου, δὲν καταδέχομαι ποτὲ νὰ χρεωστῆς ἄλλου βοήθεια· ἀλλὰ μῆτε νὰ ἀπομακρυνθῆς ἀπὸ τῆς ἀπόδειξες τῆς ἀγάπης μου ὑποφτεύοντας νὰ μοῦ δώκῃς βάρους. Ὡς ποῦ φτάνει ἡ ἀγάπη τῶν γονέων πρὸς τὰ παιδιὰ τους καὶ ξεχωριστὰ πρὸς ἐκεῖνα ὅπου τὴν ἀχρίζουν, ἐσὺ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὴν γνωρίσῃς ἀκόμα. Ἡ στέρησι καὶ τῶν ἀναγκαιότατων, ὅποτε χρησιμεύει γιὰ τὸ καλὸ τῶν ἀξίων παιδιῶν, γένεται ἄκρα ἀπόλαψι σου γονεῖς. Τὰ παιδιὰ εἶναι ἡ ἐξακολούθησι τῆς ζωῆς τῶν γονέων, εἶναι ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ· ὅλη ἡ διαφορὰ στέκεται στὸ ὀλιγόστημα τῆς ζωντανάδας ἀπὸ τὴν ἀρχή, καὶ στὸ αὐγάτισμα τῆς ἴδιας στὰ κλωνάρια. Ὅποτε τὰ μέρη ὅπου προσθέτονται στὴ ρίζα ἀναλογοῦν μὲ τὴν ποιότητά της, γεννιέται ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη καὶ εὐτυχία καὶ ἡ ζωὴ τῆς ρίζας ἀπ' ὀλίγον ὀλίγον ἀπερνόντας στοὺς κλώνους τὴν ἀφίνει νεκρῇ· ἀλλ' ὁ θάνατός της εἶναι γλυκός. Ἄν τὰ κλωνάρια ξεκλίβουν ἀπὸ τὴν ποιότητα τῆς ρίζας προξενιέται ἡ ἀντιπάθεια καὶ ὅσα ἀπ' αὐτὴ, καὶ ὁ θάνατος τῆς ρίζας τότε πικρός. Ἐφυσιολόγησα παραπολύ· ἀλλὰ σὲ ἀγαπῶ καὶ πολὺ, ἐπειδὴ καὶ πρὸς σπαθῶ νὰ γένῃς ἀξίος τῆς ἀγάπης μου.

Δὲν ἠξέρω τί ἀποφάσεις γιὰ τὸν ἀπ' αὐτοῦ μισμὸν σου καὶ εἶμαι σὲ ἀνυπομονησιὰ ὅσο νὰ μάθω. Μὴ παραξενεύεσαι, ὑγιέ μου, γιὰ τὴν ἀνησυχίαν μου· ἡ πράξι μου στὸ μέγα βιβλίον τοῦ κόσμου, ἐξαιτίας τῆς πολυκαιρινῆς παρατήρησις, μὲ ἀνγκιάζει νὰ ἀμφιβάνω στὰ μέτρα τῆς ὀρηκτικῆς νιότης. Τὰ ἀπέρασα αὐτὰ τὰ μωρὰ χρόνια, καὶ λογαριάζω τώρα τὰ λάθη, ὅπου ἐξαπροσεξίας μου ἔκανα. Ἐνόσω σ' εἶχα σιμά μου, εἶχα ὁ ἴδιος τὸ χαλινὸν, ὅπου σ' ἐμπόδαγε νὰ παραστρατήσῃς· κοντὰ σὲ ἄλλον, πῶς νὰ βεβαιωθῶ γιὰ τὴν ὀδηγία σου λείποντας ὁ ἴσκιος τοῦ πατρός; ἂν δὲν ἤμουν πληροφορημένος, πῶς εἶμαι παρῶν στὸ νοῦ σου, σὲ κάθε σου πράξι, θὰ ἤμουν ἀπελπισμένος. Παρηγοροῦμαι ἀπὸ τὸ στοχασμὸν, πῶς ἔχεις πάντα τὴν ἀγάπην καὶ τὸ σέβας πρὸς τὸν πατέρα σου· μολοποῦ καὶ ὁ μοναχὸς σκοπός σου εἶναι ἡ ἀληθινὴ εὐτυχία σου, ἡ μοναχὴ εὐχάριστησις τῶν γονέων σου. Ἀγῶ-

νίζου νὰ ἀπολαμβάνης στὴ καρδιά μου τὰ δικάϊματα ὅπου ἐξαρχῆς ἀπόκτησες μετὰ τὴν καλοσύνη σου, καὶ τὰ προνόμια, ὅπου σὲ τούτῃ σου χάρισα γιὰ πάντα.

Μὴ σὲ μέλει γιὰ τὴν κατάστασί μου· ἀλήθεια τὰ δεινά μου περιστατικά μου ἔφεραν στενοχώριαι, μόνε ξέρε, πῶς ἐγὼ εἶμαι καὶ γενναῖο-καρδός, μῆτε καταπέφτω εὐκολὰ ἀπὸ τὴν ἐναντία τύχη. Οἰκονομοῦμαι γιὰ τὴν πόρεσί μου. Καὶ ἀπὸ τὰ πολλά μου χρέη ὅλο κάτι ἐπλέρωσα· μείνε ἡσυχος γιὰ μένα καὶ κύτταξε νὰ μὴ ταλαιπωρῆς τὸν ἑαυτό σου.

Κοντὰ σὲ ὅσα σου ἐσημείωσα, λογιάζω ἀναγκαιότατο ἀκόμη νὰ σοῦ θυμῶσω, πῶς ὁ ἀνθρώπος πρέπει νὰ ἔχῃ τίμιον χαρακτήρα γιὰ νὰ ζῆσῃ στὸν κόσμον μὲ ὑπόληψιν· ὁ φιλαλήθης καὶ φιλοδίκαιος εὐρίσκειται ἀνεπάντεχα πιασμένος στῆς παγίδαις τῶν δολερῶν καὶ κακοποιῶν ἀνθρώπων. Εἶναι χρεῖα λοιπὸν νὰ φυλάγεται ὁ χαρακτήρας, ἀλλὰ νὰ μὴ φανερόνεται σ' ὅποιον λάχῃ ἀνεξέταχτα· ἡ προσποίηση εἶναι κακία, ἀλλ' αὐτὴ γίνεται ἀρετὴ ὅποτε δὲ συντρέχει πρὸς βλάβη τοῦ ἄλλου. Ὁ Σωκράτης ἤπιε τὸ κώνειον γιὰ νὰ μὴ παραβῆ τὸ χρέος του πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἀρετὴ· μόνε ἔδωκε ἀφορμὴ νὰ θριαμβέψῃ ἡ κακία. Θελὰ εἰπῆς πρὸς καιρὸν; τὸ κακὸ παράδειγμα καὶ μιᾶς στιγμῆς κατανατᾶει ὀλέθριον γιὰ αἰῶνας.

ἀπὸ Τζεπέλοβο, τῆ 22 Γρυγηίου 1822.

ὁ πατέρας σου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΗΛΑΡΑΣ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΗΛΑΡΑ

Ὁ Βηλαρᾶς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τινῶν ποιημάτων του, καὶ νοῦν καὶ φαντασίαν καὶ μάθησιν καὶ ποιικίαν γνώσεως εἶχε τοσαύτην, ὥστε καὶ ἐκ τῶν Ἄγγλων ὁ Dr. H. Holland ὠνόμαζεν αὐτὸν πολυμαθῆ, ἐγκρατῆ τῶν φυσικῶν καὶ μεταφυσικῶν ἐπιστημῶν, φιλόλογον, ποιητὴν ἐξάριστον καὶ φιλόσοφον ἀνήκοντα μᾶλλον εἰς τοὺς χρόνους τῆς ἀρχαίας ἐλευθερίας.

Αἱ περὶ γλώσσης ὅμως καὶ περὶ ὀρθογραφίας ιδέαι αὐτοῦ ἦσαν πάντῃ ιδιόρρυθμοι. Καὶ εἰ μὲν στιχοιργῶν μόνον μετεχειρίζετο τὴν διάλεκτον τῆς ἰδικιτέρας αὐτοῦ πατρίδος, λόγος μηδεὶς· ἀλλὰ νὰ λέγῃ πεζογραφῶν τῆς ἀληθινης μάθησις, τοῦ Ξεροφῶντα, τὰ σχολιά, ξετελειωμοὺς καὶ χάλινα, καὶ ν' ἀποσκορακίζῃ ἐν τῇ γραμματικῇ αὐτοῦ τῇ ἐπιγραφομένη *Η ρομενηκη γλωσσα* καὶ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου καὶ τόνους καὶ πνεύματα, τοῦτο τῇ ἀληθείᾳ τεκμηριοῖ παράδοξόν τι νόσημα τῆς κριτικῆς τοῦ ἀνδρὸς δυνάμεως.

Ἐκ τῶν ἐρωτικῶν αὐτοῦ ποιημάτων ἡ *Ἀνοιξίς* καὶ ἡ *Δύσις τοῦ ἡλίου* φαίνονται μοι ἀριστουργήματα· ἡ πρώτη μάλιστα ὑπερτερεῖ καὶ τῆς τοῦ Χρηστοπούλου· ἡ δ' ἑτέρα τοσοῦτε

προσφωῶς μιμεῖται διὰ τε τῶν ποιητικῶν εἰκότων καὶ τῆς συνθήκης τῶν λέξεων τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης, τὸν κάματον τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν κτηνῶν, τὴν ἡρεμίαν τῆς νυκτὸς καὶ τὸν ἀκοίμητον ἔρωτα, ὥστε φαντάζεσαι ὅτι βλέπεις τὴν φύσιν δρῶσαν ἢ πάσχουσαν, ὅτι σὺ αὐτὸς παθαίνεις, ὅτι σὺ αὐτὸς κεκοπιакῶς ἀποχωρεῖς εἰς τὴν καλύβην σου. Ἄλλ' ἐκ πασῶν τῶν ποιητικῶν ἀρετῶν τοῦ Βηλαρᾶ ἐπικρατεστέρα ἐστὶν ἡ σατυρικὴ. Τὸ κατ' ἐμὲ δολογῶ ἀμίμητον τὴν *Γιατρικὴν παρηγορίαν*, οὐδὲ ἀνέγων εὐφρεστέραν καὶ χαριστέραν μαστιγῶσιν τῆς ἱατρικῆς ἀγυρτείας.

Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ.

ΓΙΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ

Ἐκ τῶν τοῦ Ἰωάννου Βηλαρᾶ.

Βογγομαχοῦσεν ἀσθενῆς
Κατάκειτος στὴν κλίνην,
Τοῦ χάρου παίρει, δίνει·

Καὶ λυπημένη καὶ πικρὴ
Ἡ μαῦρη σύζυγός του
Θρηνοῦσε στὸ πλευρό του.

Σὲ τοῦτο μπαίνει κι' ὁ γιατρός
Καὶ τὸ σφυγμὸ τοῦ πιάνει,
Τὸν ἐρωτᾷ· τί κάνει;

Ὅχ! τί νὰ κάμω, δὲν μπορῶ,
Χειρότερα ὅσο πάω·
Φεβοῦμαι, θά πεθάνω.

Μὴ δὰ τὸ θάνατον ἐφτῆς
Στομάζεσαι, δειλιάζεις,
Καὶ τοῦ πατρὸς σου ὀμοιάζεις.

Ὁ μακαρίτης, σὰν κι' ἐσὺ
Μοῦ ἤλεγε, θυμοῦμαι,
Γιατρὲ δὲν τὸν πατοῦμε

Τὸ χάρο τούτην τῇ φορᾷ;
Μὸν κείνος ἦταν γέρος,
Καὶ τοῦ θανάτου μέρος.

Δὲν ἔχω δύναμι γιατρὲ,
Μηδὲ γιὰ νὰ μιλήσω,
Καὶ δὲ θαρρῶ νὰ ζήσω.

Τὸν ἴδιον εἶχε, καὶ σωστὰ,
Ὁ μακαρίτης θιός σου,
Τὸ φόβον τὸ δικό σου.

Μὸν ἐσὺ, φίλε μου, ἀγκαλὰ
Ἄποπολλῆς στὸ στρῶμα,
Χαμοβασιέσαι ἀκόμα.

Καλὸ δὲ βλέπω, κύρ γιατρὲ,
Δὲν τρώγω, δὲν κοιμοῦμαι·
Πῶς λὲς νὰ μὴ φοβοῦμαι;

Σοῦρθαν στὸ νοῦ καθὼς θωρῶ,
Τὰ λόγια τοῦ ἀδελφοῦ σου,
Τοῦ μεγαλήτερού σου.

Ὁ μακαρίτης φαγητὸ,
Καὶ ὕπνον ἐποθοῦσε,
Καὶ μὲ συγνορωτοῦσε.

Μὸν ἐσὺ, φίλε μου, ἐπροχτὲ